

HADELAND

VEDLEGG
TIL SAKSLISTE

REGIONRÅDET FOR HADELAND -
Interkommunalt politisk råd

09.06.2023

Sak 14/23-16/23

HADELANDSERKLÆRINGEN

Formål: Gjennom Hadelandserklæringen vil kommunene på Hadeland forplikte seg til å ivareta og sikre fremtidig samarbeid. Kommunene vil med erklæringen uttrykke at vi har et felles ansvar for å forvalte innholdet i, og begrepet Hadeland.

I. Merkevaren Hadeland

- a. Kommunene har et felles ansvar for å ivareta merkevaren Hadeland. Dette skal gjøres med respekt for historien og bidra til utvikling av miljø og samfunn til det beste for kommende generasjoner. Kommunene erkjenner og ivaretar sitt felles og likeverdige ansvar – og skal omtale de tre kommunene Gran, Lunner og Jevnaker som Hadeland.
 - 1) Kommunene skal tilstrebe å bruke Hadelandsbegrepet på virksomheter eller aktiviteter der alle tre kommunene er inkludert.

II. Involvering og samarbeid

- a. Kommunenes interesser eller tiltak som krysser grenser mot en eller flere av Hadelandskommunene, skal søkes løst i fellesskap. Kommunen som har eller tar et initiativ som vil eller kan ha konsekvens for nabokommuner på Hadeland, skal tidlig involvere nabokommunen(e) og utvise både respekt og raushet.
 - 1) Ved etablering av virksomheter eller aktiviteter der andre kommuner/regioner innlemmes, skal alle tre kommuner være enige om at begrepet Hadeland kan benyttes.
 - 2) Regionrådsrepresentantene, oppnevnt i de tre kommunene skal uavhengig av regiontilhørighet møtes minimum tre ganger i året for å drøfte erklæringens etterlevelse.
 - 3) Kommunene på Hadeland vil samarbeide om det regionale programmet «Hadeland – nært og naturlig», med langsiktig mål om økt tilflytting og næringsetablering. Gjennom felles profilering og synliggjøring av Hadeland søkes det å oppnå økt bevissthet blant befolkningen på Østlandet om Hadeland som attraktiv bo-, etablerer- og besøksregion. Programmet skal stimulere til gode aktiviteter som underbygger at regionen er attraktiv.

III. Felles kultur

- a. Kommunene på Hadeland skal representere en felles historie og kultur. De gode sanseinntrykk i form av åpent kulturlandskap, ivaretagelse og videreutvikling av natur- og stedskvaliteter skal hegnes om, til det beste for vår og fremtidige generasjoner.

Gjennom felles satsing på reiseliv, historie, landskapsforvaltning og kultur skal en innsats for merkevarebygging mellom Hadelandskommunene videreføres for å styrke varemerket - Hadeland.

Et viktig tiltak er å involvere og invitere hverandre til kultur- og reiselivsaktiviteter, samt andre aktiviteter hvor det av hensyn til merkevaren Hadeland er naturlig. Kommunene må være forberedt på å delta aktivt og finansielt ved slike anledninger.

Gran kommune

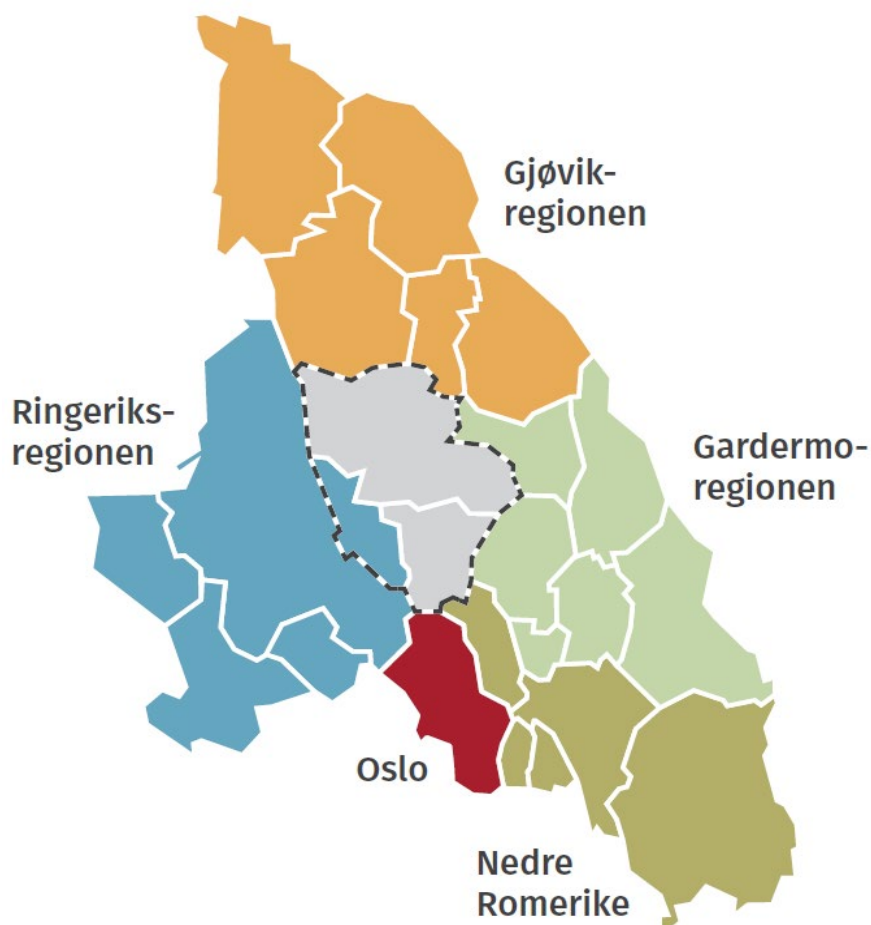
Jevnaker kommune

Lunner kommune

Utredning om fremtidig samarbeid på Hadeland og mulig utvidet regiontilknytning

Skrevet av administrasjonen i Regionrådet for Hadeland IPR, juni 2023

Innhold

1. Bakgrunn	3
Formål med regionråd.....	3
Prosess som er gjennomført	3
Historie	3
Kort om hva som er den aktuelle situasjonen og utfordringene	4
Prosess fra desember 2022 til i dag	4
Utgangspunkt fra de tre kommunene for samarbeid på Hadeland og utvidet regiontilknytning	5
Kilder.....	6
2. Dagens situasjon for Regionrådet og samarbeid på Hadeland	6
3. Mulige fremtidige løsninger	7
Hvordan sikre godt samarbeid?	7
Fortsette Hadeland IPR som i dag	8
Hadeland IPR med tre Hadelandskommuner.....	8
Regionutvidelse	9
Alle de tre Hadelandskommunene går inn i en større region sammen	9
Gardermoregionen (GRIP).....	10
Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR)	11
Ringeriksregionen.....	12
Gjøvikregionen	12
Hadelandskommunene fordeler seg på to eller tre naboregioner	13
Kan Regionråd for Hadeland fungere som et bindeledd inn mot andre regioner?	13
4. Fremtidig samarbeid på Hadeland	13
Hva er konsekvensen om man ikke har et formelt samarbeid på Hadeland	14
Mulige organisasjonsformer	15
Finansiering	17
5. Kostnader ved utvidet regiontilknytning.....	19
Kostnader med de ulike naboregionene – fullverdig medlem.....	19
Kostnader med de ulike naboregionene – observatør.....	19
6. Anbefaling for samarbeid på Hadeland fra 2024	20

1. Bakgrunn

Formål med regionråd

Regionråd og interkommunalt politisk råd er omtalt og hjemlet i kommuneloven. Regionråd (IPR) har ikke noen formell rolle etter plan- og bygningsloven, der er begrepet regional planmyndighet brukt. Dette vil som oftest bety fylkeskommunen. Regionråd (IPR) har i flere tiår hatt en sentral rolle i plan- og utviklingsarbeid mange steder i Norge, og har blitt en naturlig del av kommune- og fylkeskommunestrukturen i Norge.

Love og regler: De fleste regionråd var tidligere organisert etter kommuneloven (1992) § 27. Regler om omdanning for regionrådene er gitt i den nye kommuneloven § 31-2, og de er hjemlet i kommunelovens § 18-1 – Interkommunalt politisk råd:

«To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et slikt råd.

Et interkommunalt politisk råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Rådets navn skal inneholde ordene interkommunalt politisk råd.»

NIVI rapport 2021:3 om Interkommunalt samarbeid i Buskerud sier «Fra alle kommuneregionene meldes det om at regionrådene forventes å ivareta viktige roller innenfor både samfunnsutvikling og tjenesteproduksjon. Svarene gjenspeiler at byutfordringene er forskjellig fra distriktsutfordringene, samtidig som det er klare fellestrekk i rolleforståelsen mellom by og land. Også i Drammensregionen åpnes det for at det regionalpolitiske samarbeidet vil kunne omfatte samarbeid om tjenesteutvikling. Fra flere typiske distriktskommuner meldes det om behov for å forsterke arenaer for samarbeid om samfunnsutvikling.»

Erfaringen vi har gjort oss er at de ulike regionrådene både er organisert på ulike måter og har ulikt fokus på hva de jobber med. Oslo Economics sin rapport fra 2022¹ om velfungerende interkommunale samarbeid beskriver et interkommunalt politisk råd som vist i figuren.

Prosess som er gjennomført

Historie

Det regionale samarbeidet mellom Hadelandskommunene har en lang historie. I perioden fra ca. 1990 til ca. 2012 var det lite diskusjon om Hadelandsregionens plass og framtid. I samarbeide med Oppland fylkeskommune ble det utarbeidet både en fylkesdelplan og regional plan for Hadeland. I denne perioden hadde det regionale samarbeidet stor forutsigbarhet gjennom partnerskapsavtale og partnerskapsmidler fra Oppland fylkeskommune og de tre kommunene.

8.2 Formål

Samarbeidsmodellen er ment for organisering av politisk samarbeid, altså ikke tjenesteproduksjon. Overordnet ser det ut til at den viktigste rollen for et interkommunalt politisk råd er å fremme politiske saker med felles interesse for alle deltakerne i samarbeidet. Oppgaver som typisk tillegges interkommunale politiske råd er å:

- Drive utviklingsarbeid innenfor samfunns- og næringspolitikk.
- Utarbeide rådgivende strategier for regionen.
- Være pådriver og kontaktpunkt for utvikling i regionen, herunder synliggjøre regionen som attraktivt boområde, arbeidsmarked og turistformål.
- Drive interessepolitisk aktivitet, herunder å avgi høringsuttalelser.

I tillegg har samarbeidsformen hjemmel til å håndtere tilskuddordninger.

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/6ac0822eeba34249b26bc0f414b61bb6/endelig-rapport.-hvordan-kommuner-jobber-for-a-fa-til-velfungeren-l167323.pdf>

I 2013 bestemte Gran kommune og Lunner kommune at de skulle utrede en kommunesammenslåing. Etter en heftig debatt i kommunene og i avisa Hadeland ble det avholdt rådgivende folkeavstemming sammen med kommunevalget i september 2015. Flertallet i begge kommunene var imot sammenslåing av kommunene.

Våren 2016 kom regjeringen med en stortingsmelding der det ble foreslått en regionreform samtidig med kommunereformen. Det ble gjennomført en utredning om eventuelle sammenslåing av Oppland og Hedmark og fylkestinget i begge fylkene sa nei til sammenslåing i desember 2016. Stortinget vedtok allikevel sammenslåing, og denne ble gjennomført i juni 2017 (Innlandet fylkeskommune). Samtidig ble Buskerud, Østfold og Akershus slått sammen til Viken fylkeskommune. Lunner og Jevnaker vedtok at de ville søke seg inn i Viken, mens Gran vedtok at de ikke ønsket å søke seg til Viken på nåværende tidspunkt.

Etter å ha vært med i regionråd både på Hadeland og Ringerike gikk Jevnaker kommune ut av Hadeland IPR fra 1. januar 2022.

Stortinget vedtok i juni 2022 at Viken fylkeskommune skulle deles opp igjen i tre nye fylkeskommuner. Både Lunner kommune og Jevnaker kommune søkte seg til Akershus fylkeskommune.

[Kort om hva som er den aktuelle situasjonen og utfordringene](#)

Med utgangspunkt i de punktene som er nevnt ovenfor er dagens utfordring at de tre Hadelandskommunene er del av to fylker, pr. i dag Viken og Innlandet og etter 1/1-2024 Akershus og Innlandet. Denne situasjonen vil være uforandret fram til 1/1-2028, da Gran vil ha avgjort sin framtidige fylkestilknytning.

I tillegg er Jevnaker i dag med i Ringeriksregionen (IPR) mens Lunner og Gran sammen danner Regionrådet for Hadeland (IPR).

Gitt at det er mange temaer som kun berører de tre Hadelandskommunene er det viktig at man finner frem til en god måte å samarbeide på fremover. Dette gjelder også spesielt nå som nye Akershus fylke dannes fra 1/1-2024 hvor det er viktig for Jevnaker og Lunner, og dermed også for Hadeland, at man er synlige og får en godt og nært samarbeid med begge fylkeskommunene.

Denne utredningen omhandler denne utfordrende situasjonen, og peker på mulige løsninger for fremtidig samarbeid for de tre Hadelandskommunene.

[Prosess fra desember 2022 til i dag](#)

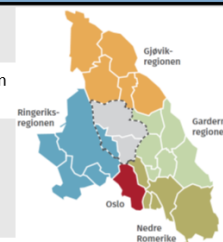
Det har vært mange diskusjoner, vedtak og prosesser for å håndtere alle endringer som er beskrevet over når det gjelder fylke og regionråd gjennom mange år. Informasjon om tidligere arbeid finnes i den vedlagte dokumentoversikten.

Fra desember 2022 ble arbeidet intensivert. Det ble laget en plan med mål om beslutning om fremtidig samarbeid på Hadeland og regiontilknytning i de ulike kommunestyrene i juni 2023. Nedenfor vises en oversikt over hvilke møter som er gjennomført og hvem man har hatt dialog med underveis i prosessen.

Jevnaker har vært invitert inn i prosessen som har vært drevet av regionrådet og hatt tilgang til all informasjon og møtevirkosmhet i perioden, selv om de formelt ikke er medlem av Hadeland IPR.

2023	Arbeid internt i regionrådet	Dialog med naboregioner og annet
Des 22	16. des Regionrådsmøte, Arbeidsverksted om oppgaver og scenarier	
Januar		27. Januar møte med Gardermoregionen
Februar	10. februar – Regionrådsmøte, mer faktainformasjon om omkringliggende regioner (organisering, økonomi og fokus). Oppsummering av arbeidsverksted.	
Mars	24. mars Regionrådsmøte – Hadeland Utvikling – konsekvenser, organisering og finansiering dersom de tre Hadelandskommunene skal samarbeide om saker utenfor et IPR	20. mars – møte med Gjøvikregionen 22. mars – Møte med ordfører og kommunedirektør i Nittedal 28. Mars – Felles formannskapsmøte mellom Lunner og Jevnaker. Hovedtema var nytt fylke, mens regionrådssamarbeid ble også diskutert
April	27. April – ekstra regionrådsmøte – videre diskusjon regionstilknytning. Innlegg av Oslo Economics om mulige kommunale samarbeidsformer	17. april – møte med Ringeriksregionen 21. april – Oppfølging Gardermoregionen: ordfører møte 25. april – deltakelse på SNR møte
Mai	12. mai Hadelandstinget. To hovedtema: - Hadeland nært og naturlig - Regionstilknytning	26. Mai – observatør på styremøte i GRIP
Juni	9. juni Regionrådsmøte – Sluttbehandling med anbefaling til kommunestyrene.	2. Juni - Kommunedirektørmøte med Gardermoregionen 21. juni - Samarbeidsmøte med Ringeriksregionen Kommunestyremøter: Lunner 15. juni, Gran 22. juni og Jevnaker 26. juni

Utgangspunkt fra de tre kommunene for samarbeid på Hadeland og utvidet regionstilknytning Lunner kommunestyres vedtak Lunner 15. desember 2022

- 1) Lunner ser det ikke formålstjenlig at Regionrådet for Hadeland IPR, bestående av to kommuner i to fylker skal videreføres etter inneværende valgperiode, og slutter seg til regionrådets vedtak av 3. juni 2022, pkt. 2 «I det videre arbeidet legges det til grunn at Regionrådet for Hadeland IPR ikke videreføres i sin nåværende form etter 31/12-23».
- 2) Lunner kommune ser det som ønskelig og nødvendig å søke deltakelse i et interkommunalt politisk råd med andre kommuner i nye Akershus fylke, senest fra 1. januar 2024.
- 3) Lunner kommune vil ta initiativ til å gå i dialog om mulig regional tilhørighet med kommuner og/eller regionråd i Akershus.
- 4) Lunner kommune vil aktivt arbeide for at kommunene på Hadeland på best mulig måte kan samarbeide videre til beste for Hadeland som region og for innbyggere på Hadeland, i eller utenfor felles interkommunale politiske råd.

Gran kommunestyrets vedtak 17. november 2022

1. Gran kommune ønsker primært et regionsamarbeid med Hadelandskommunene Lunner og Jevnaker.
2. Det vurderes om det vil være hensiktsmessig å utvide regionsamarbeid for Hadeland til andre kommuner.
3. Før eventuelle utvidelser, vurderes det hvilke politiske områder det er naturlig å samarbeide om i et IPR.
4. Det vurderes uavhengig av dette ulike samarbeidsformer mot Gjøvik-regionen, Ringeriksregionen og Romeriksregionene.
5. Rådmannen bes starte en vurdering, og drøfte framtidig samarbeid med aktuelle kommuner med dette utgangspunktet.

Signaler i formannskapsmøte for Jevnaker og Lunner mars 2023

Jevnaker og Lunner hadde felles formannskapsmøte den 28. mars 2023 hvor hovedfokus var nytt felles fylke fra 2024, men hvor regionsamarbeid også ble diskutert. Regionrådet for Hadeland holdt innlegg om prosessen rundt regiontilknytning og fremtidig samarbeid på Hadeland. Det var kun drøftinger, men signalene fra formannskapene var at man ønsket seg inn i et regionråd med flere kommuner fra nye Akershus, og at Gardermoregionen var den retningen som var mest ønskelig.

Kilder

Det er mange ulike former for samarbeid kommuner mellom. I arbeidet med prosess for regiontilknytning har vi tatt utgangspunkt i NIVI analyse sine rapporter 2021:3 «Interkommunalt samarbeid Buskerud» og 2019:3 «Kommuneregioner og regionråd i Viken» samt konsulentbistand fra Oslo Economics (presentasjon i april 2023 for regionrådet og rapporten «Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende interkommunale samarbeid», 2022). Distriktssenteret hadde et Byregionprogram frem til 2018 med fokus på regional vekstkraft hvor vi også har innhentet informasjon som er relevant for denne utredningen. I tillegg har vi skaffet oss kunnskap om naboregionene ved hjelp av møter, informasjon på deres nettsider og i dialog. Koordinatornettverket for regionråd i både Viken og Innlandet har også vært til god hjelp for å forstå hvordan de ulike regionrådene drives.

2. Dagens situasjon for Regionrådet og samarbeid på Hadeland

Arbeidet i Regionrådet styres av innholdet i disse dokumentene:

- Reglement
- Partnerskapsavtale
- Årsmelding for 2022
- Handlingsplan for 2023
- Samarbeidsavtale Hadeland Utvikling

Alle disse dokumentene finnes på nettsiden til Regionrådet under «Regionrådet -> Møter og dokumenter -> Aktuelle dokumenter»². Disse dokumentene beskriver hva Regionrådet har jobbet med historisk og i dag. Her gjengir vi kun en kort oppsummering av dagens situasjon for regionrådet.

Regionrådets hovedprioriteringer det siste året:

- «Hadeland nært og naturlig»
- Næringsstrategi for Hadeland (vedtatt april 2023)
- Infrastruktur (vei, bane og nett)
- Kompetanse

I tillegg har sekretariatet driftsoppgaver, arrangement av regionrådets møter og Hadelandstinget. Regionrådet koordinerer kontakt med begge fylkeskommunene, andre regionråd, Osloregionen m.m.

Våren 2022 ble det inngått en avtale om Hadeland utvikling, og fra høsten 2022 har regionrådets sekretariat hatt kontorlokaler hos Hadelandshagen i Gran sentrum og på Harestua. Dette er i tråd med vedtak om å etablere et fagmiljø med betegnelsen «Hadeland Utvikling» hvor det er tett samarbeid mellom Hadelandshagen og Regionrådet.

Regionrådet samarbeider med flere andre aktører innenfor samfunnsutvikling, reiseliv m.m. på Østlandet. Vi har jevnlig kontakt med Visit Øst-Norge, og deltar i både styringsgrupper og ulike faggrupper i Osloregionen og Stor Oslo Nord. Den siste tiden har vi deltatt i møter om utvikling av

² <https://regionhadeland.no/moeter-og-dokumenter.594888.no.html>

øst-vest-korridoren / «Ring 4». Regionrådet Hadeland IPR har også et togprosjekt sammen med Ringeriksregionen om persontrafikktilbud Roa – Hokksund.

Per juni 2023 er det fire ansatte i regionrådets sekretariat, med totalt 2,2 årsverk. Daglig leder (90%) og rådgiver (30%) har et fast ansettelsesforhold. Øyvind Sørli er innleid fra Gran kommune i en 50% stilling og Monica Celius som er prosjektleder for programmet «Hadeland nært og naturlig» er ansatt i en 50% stilling ut desember 2023.

3. Mulige fremtidige løsninger

I tillegg til administrasjonens vurderinger rundt mulige løsninger ble det i regionrådet i desember 2022 arrangert et arbeidsverksted hvor de ulike scenariene for fremtidig regionrådssamarbeid ble trukket frem, og hvor hvert enkelt medlem av regionrådet ga tilbakemeldinger på fordeler og ulemper med de ulike scenariene. Informasjonen nedenfor er hentet både fra dette arbeidsverkstedet, informasjon underveis i prosessen fra naboregioner, informasjon fra de enkelte Hadelandskommunene, fra møter hvor Regionrådet for Hadeland har deltatt og administrasjonens vurderinger.

Det er viktig å huske på at en kommune kan være medlem av flere IPR-er. Alle Hadelandskommunene er for eksempel i dag medlem i Osloregionen IPR i tillegg til enten Hadeland IPR eller Ringerike IPR. Jevnaker var i mange år med i både Hadeland og Ringeriksregionen i tillegg til Osloregionen.

Hvordan sikre godt samarbeid?

Helt uavhengig av hvem og hvordan man samarbeider er det viktig at det må legges inn en innsats for å få et samarbeid til å lykkes og gi resultater.

Rapporten «Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende interkommunale samarbeid»³ har følgende råd for gode interkommunale samarbeid:

- Råd 1: Vurdere om det er mest hensiktsmessig å løse oppgaven i kjernekommunen eller i et samarbeid
- Råd 2: Se samarbeid i en sammenheng og velg rett samarbeidspartner
- Råd 3: Velg en samarbeidsform som egner seg for oppgaven og samarbeidspartnerne
- Råd 4: Folkevalgte og kommune- og samarbeidsadministrasjon bør engasjere seg positivt for samarbeidet. Her legger de til følgende suksessfaktorer:
 - o Forankring av mål og forventninger hos politikere og administrasjon i samarbeidskommunene
 - o Formalisering av samarbeidet og profesjonell eierstyring
 - o Resultatrapportering, kommunikasjon og pleiing av relasjoner og tillit

Disse rådene bør man å ha med seg når man diskuterer mulige løsninger fremover.

Et annet viktig element sett fra administrasjonen sin side, er at man bør tilstrebe å planlegge arbeidet godt. Det bør legges mer arbeid i møteplanene for å sikre mest mulig effektiv møtegjennomføring og koordinering med andre fora hvor mange av de samme menneskene møtes. Jevnaker ga signaler om høy belastning på sine representanter som en delårsak til at de på det tidspunktet ikke ønsket å være medlem i to regionråd.

³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/6ac0822eeba34249b26bc0f414b61bb6/endelig-rapport.-hvordan-kommuner-jobber-for-a-fa-til-velfungeren-l167323.pdf>

Etter dialog med andre koordinatorene i ulike regionråd er det også en klar tilbakemelding om at man må ha tillit og raushet innad i rådet for at samarbeidet skal fungere godt.

Distriktssenteret⁴ har kommet frem til «10 grunner til at regionale samarbeid lykkes» etter fire års arbeid med Byregionprogrammet⁵:

1. Uten tillit mellom sentrale aktører blir samarbeidet en tidstyt
2. Ledere må ha evne og vilje til å utnytte hele regionens potensiale
3. Reell forankring kan ikke vedtas
4. Regionalt samarbeid krever enighet om felles utfordringer
5. Ulik målforståelse bryter ned samarbeidet
6. For å nå målene må alle viktige aktører være med på laget
7. For å få næringslivet med på samarbeidet, må dere vise at det er nyttig for dem
8. En regional strategisk næringsplan skaper ikke vekstkraft i seg selv
9. Regionen må ha evne til å raskt å utnytte muligheter som dukker opp underveis
10. Samarbeid uten begeistring og entusiasme gir sjelden resultat

Fortsette Hadeland IPR som i dag

I dagens form med to kommuner (Gran og Lunner) i to ulike fylker (Innlandet og Viken) opplever man det som vanskelig å videreføre et regionrådsamarbeid. Det ble derfor besluttet i regionrådet i juni 2022 at regionrådet ikke skal videreføres i sin nåværende form fra 31/12-2023. Den samme beslutningen ble tatt i kommunestyrene i Gran og Lunner desember 2022.

Hadeland IPR med tre Hadelandskommuner

Jevnaker har i mange år stått i en spagat mellom Hadeland IPR og Ringeriksregionen. Fra 2022 valgte de kun å være i Ringeriksregionen IPR, men fortsatte som deltaker i det mangeårige programmet «Hadeland nært og naturlig» i Hadeland IPR. Uavhengig av samarbeid om politisk råd utgjør de tre kommunene Jevnaker, Lunner og Gran regionen Hadeland både geografisk, historisk, kulturelt og som merkevare. I Regionrådsmøtet juni 2023 er sak om Hadelandserklæring oppe, uavhengig av fremtidig samarbeid, skal dokumentet fungere som en overbygning for videre samarbeid på Hadeland.

Jevnaker har valgt å være en del av Akershus etter oppsplitting av Viken fylke fra 1/1-2024, mens resten av Ringeriksregionen er i Buskerud. Det er derfor en ny situasjon nå enn det var for noen få år siden, og man bør vurdere et interkommunalt politisk råd med de tre kommunene på nytt. Dersom man skulle lage et nytt Hadelandsregionen IPR så vil det strekke seg over to fylker, Akershus og Innlandet. Det er flere regionråd som er fylkesoverskridende. Både i Kongsbergregionen og Rørosregionen er kommunene fordelt i to fylkeskommuner.

Fordeler:

- Klart avgrenset geografisk
- Sterk merkevare
- Noenlunde like store kommuner
- Har mange av de samme utfordringene man kan jobbe sammen om. I et større regionråd kan problemstillingene bli veldig overordnet
- Har tidligere fungert som et bra samarbeid
- Lang historikk og felles kultur

⁴ <https://distriktssenteret.no/artikkel/ti-grunner-til-at-regionale-samarbeid-lykkes/>

⁵ <https://distriktssenteret.no/byregionprogrammet/>

- Direkte kontakt med fylke og ikke via større regionråd
- Sees på som en region utenfra
- Man må ha en felles møtearena på Hadeland uansett og da kan dette gjøres mer effektivt

Ulemper:

- Kan bli dratt i ulike retninger
- En del tøffe politiske diskusjoner internt på Hadeland har gjort samarbeidet vanskelig på enkelte punkter.
- Ikke en stor region (ca 30.000 innbyggere)
- To av tre kommuner er nye inn i nytt fylke fra 2024 og ønsker tettere dialog med andre kommuner i samme fylke, hvor regionråd kan være en måte å gjøre det på
- Regionen vil måtte fungere over fylkesgrenser
- Kan ende opp med å både være i et Hadeland IPR og et større IPR

Muligheter nå i forhold til tidligere:

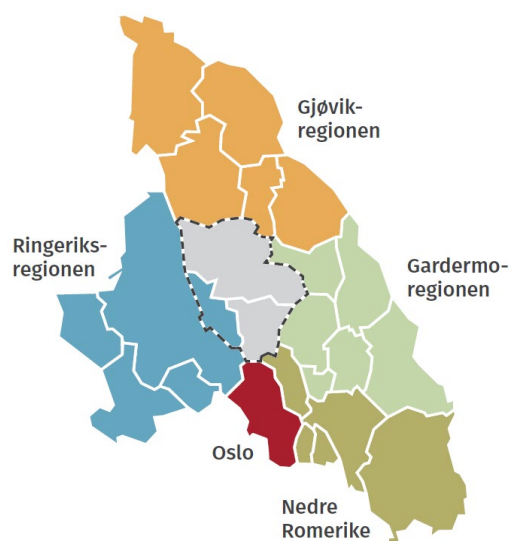
- Samarbeid med naboregioner må sette i system slik at man kan utnytte den gunstige plasseringen som Hadeland har mellom Oslo, Gardermoen, Hønefoss og Gjøvik.
- Samholdet må styrkes slik at man snakke med en tydelig stemme fra Hadeland for å kunne ha sterkere gjennomslagskraft

Regionutvidelse

Gitt den felles historien og merkevaren, er det en fordel at de tre kommunene står sammen slik at man sikrer godt samarbeid og god dialog. Vi har derfor sett på muligheten for at de tre kommunene kan samles i et utvidet regionråds-samarbeid i tillegg til et formalisert samarbeid på Hadeland (som eventuelt også kan være et IPR). Naboregionene rundt oss er vist i kartet ved siden av.

Hadelandsregionen er den klart minste regionen i dette området med sine ca 30.000 innbyggere.

Ringeriksregionen har ca 61.000, Gjøvikregionen ca 71.000, Gardermoregionen ca 117.000 og Nedre Romerike ca 195.000 innbyggere. Alle regionene rundt oss har en kommune som er relativt sett mye større enn de andre kommunene i regionen. Dette vil gi en annen dynamikk enn man har hatt på Hadeland med tre relativt jevnt store kommuner.

Alle de tre Hadelandskommunene går inn i en større region sammen

På arbeidsverkstedet i desember 2022 ble regionrådet utfordret på hva som er fordeler og ulemper med å gå inn i en større region, og da eksempelvis Gardermoregionen, Ringeriksregionen eller Samarbeidsrådet for Nedre Romerike. Gjøvikregionen ble ikke diskutert da Lunner har informert om at de ikke ønsker et regionsamarbeid nord for Hadeland. Tilbakemeldingene som var generelle oppsummeres her, mens mer spesifikke kommentarer om den enkelte regionen kommer senere.

Fordeler med å gå inn i en større region:

HADELAND

- Kan få større gjennomslagskraft i en større region dersom man klarer å enes om ulike fokusområder.
- Mulighet for å ha større perspektiver og få større tyngde inn mot andre instanser som stat og fylke
- Mulighet til å kunne påvirke og bygge samarbeid utover egne grenser
- Større gjennomslagskraft dersom man klarer å bli synlig og få fokus på saker som betyr noe for den enkelte Hadelands-kommunen

Ulemper med å gå inn i en større region:

- Merkevaren Hadeland kan bli skadelidende da dette ikke vil være av viktighet i en større region
- Kan være krevende for tre mindre kommuner å bli en utkant i en folkerik region
- Kan bli for mye oppmerksomhet og ressurser mot den største kommunen i samarbeidet
- Mindre målrettet arbeid mot Hadelandsregionen, både internt i den enkelte kommunen og på region-nivå.
- De sakene som er mest viktig for oss er mest sannsynlig ikke de samme som er mest viktige for en større region
- Mer generelle tema, da det blir vanskelig å finne felles problemstillinger

Viktig å være obs på:

- Viktig at samarbeidet er ønsket fra begge parter for å sikre god fremdrift, og at alle ønsker å lage en ny «helhet»
- Det må være tydelige saker og tema som er aktuelle for alle kommunene i regionsamarbeidet slik at «hvorfor» vi skal samarbeide har et tydelig svar

Gardermoregionen (GRIP)

Gardermoregionen består av de seks kommunene Ullensaker, Nes, Hurdal, Nannestad, Eidsvoll og Gjerdrum og har totalt et innbyggertall på ca 117.000. Mange har snakket om «Gardermoeffekten» i mange år uten at Hadelandsregionen har klart å få noe særlig effekt av nærheten til hovedflyplassen. Vi ser for eksempel at det er lite pendling mellom Hadeland og Gardermoregionen i forhold til hva man kunne anta, og innen samferdsel er det et tilnærmet fraværende tilbud.

Lunner har vært observatør i Gardermoregionen i 2022 og hittil i 2023, og har opplevd det som veldig nyttig og lærerikt.

Fordeler (i tillegg til de generelle som er nevnt over):

- Flere av kommunene er relativt like Hadelandskommunene og har grense mot Hadeland
- Vi ligger nære det største knutepunktet i Norge og bør være en del av flyplass-regionen
- Øst-vest akse (Ringerike, Hadeland, Gardermoen) har ikke hatt fokus tidligere, og det ligger dermed mange muligheter i å jobbe sammen for å forbedre denne aksen.
- Velfungerende regionråd
- Alle kommunene skal inn i Akershus fylke (med unntak av Gran som ikke har tatt endelig beslutning)
- Jobbe for å utnytte felles bo- og arbeidsmarked på en bedre måte

Ulemper (i tillegg til de generelle som er nevnt over):

- Får ikke rendyrket Hadeland, og det kan bli for lite av det arbeidet som ligger nærmest oss
- Vil ikke ha fokus på den samme nord-sør aksen som vi er opptatt av

Formålet til Gardermoregionen er tilsvarende som mange andre regionråd.

3 Formål

Gardermoregionen interkommunalt politisk råd har som formål:

- styrke Gardermoregionens omdømme og være kommunenes felles redskap for bærekraftig regional vekst, gode livsvilkår, samordnet tjenesteyting og effektivisering
- etablere en felles forståelse for utfordringene i regionen og å søke løsninger som utnytter de positive virkningene av den strategiske beliggenhet, nærhet til hovedflyplassen og annen sentral infrastruktur
- gjennomføre en langsiktig og helhetlig planlegging for å bevare og videreutvikle regionens fortrinn
- styrke etablering og utvikling av næringsliv, universitet/høyskole, offentlige/statlige institusjoner og frivillig sektor gjennom felles initiativer og prosjekter
- tilrettelegge og samordne tilbudet av offentlige tjenester for å gjøre regionen til et attraktivt og godt område å bo og leve i

Da signalene fra formannskapene i Lunner og Jevnaker gikk i retning Gardermoregionen, har det vært flere møter med dem enn med de andre naboregionene. Forståelsen etter disse møtene er at man driver regionråd ganske ulikt på Hadeland og i Gardermoregionen. De har et mye større innslag av diskusjon om tjenestesamarbeid og mindre av strategier innen samfunnsutvikling enn det Hadeland tradisjonelt har hatt. For Gardermoregionen er det viktig med en prosess for å få en bedre forståelse av hvilke områder som gavner både Gardermoregionen og Hadeland. De er positive til samarbeid på ett eller annet nivå med Hadelandsregionen, men er usikre på hvordan og når dette eventuelt kan gjøres. Per juni 2023 er det avtalt at koordinator i Gardermoen og på Hadeland skal se på hvordan man kan konkretisere dette bedre.

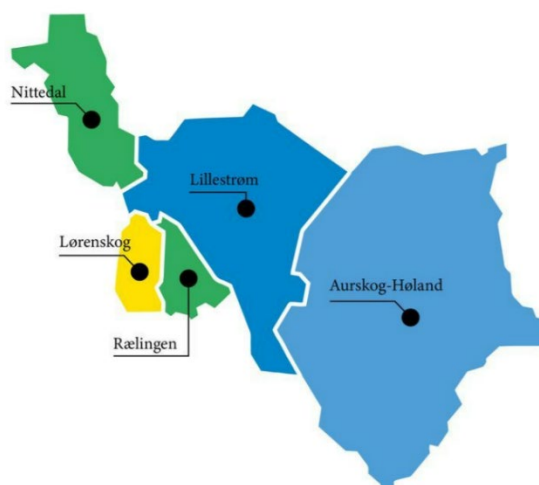
Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR)

SNR består av de fem kommunene Lillestrøm, Rælingen, Lørenskog, Aurskog-Høland og Nittedal og har totalt et innbyggertall på ca 195.000. Nittedal deler grense med Hadeland, mens utover det er det lengre avstander sørover til de andre kommunene i SNR. Hadelandskommunene har allerede i dag etablert samarbeid med Nittedal med felles landbrukskontor og man samarbeider også på andre områder.

De tre viktigste fokusområdene for SNR er erfaringsutveksling (tilrettelegging av møteplasser), utvikling av næringsmiljøer og samferdsel.

Fordeler

- Mulig økt arbeid med på infrastruktur (bane, vei, nett) sør for Hadeland

- Økt samarbeid med Nittedal på flere områder er ønskelig
- Man deler eierskap til det nordlige Nordmarka, som kan få mer tyngde som opplevelsesdestinasjon.

Ulemper

- Utenom Nittedal ligger de øvrige kommunene ganske langt fra Hadeland
- SNR er den største naboregionen. Sannsynligheten for å få gjennomslag og være synlige er lavere her enn i de andre naboregionene.
- «Motoren» i regionen ligger lenger sør og det er vanskelig å se for seg felles utfordringer / arbeidsområder med den største kommunen i samarbeidet

Basert på ulempene som er avdekket når det gjelder SNR, så har man ikke diskutert videre med dem om noe tettere samarbeid enn det er i dag. Nittedal kommune i seg er en veldig interessant samarbeidspartner, både da kommunen deler grense med Hadeland, samt at man har mange av de samme viktige temaene i Nittedal som på Hadeland; Rv4, Gjøvikbanen, felles kraftnettlinje og Nordmarka for å nevne noen av de viktigste. Det er også interessant å tenke en større turistdestinasjon med Lygna i nord og Varingskollen i sør med sine planer for oppgradering. Regionrådet for Hadeland ønsker å opprettholde dialogen med Nittedal for å se om det er muligheter for tettere samarbeid på noen av disse områdene.

Ringeriksregionen

Ringeriksregionen består av de fem kommunene Modum, Krødsherad, Hole, Jevnaker og Ringerike. Denne regionen har et innbyggertall på ca 61.000. Jevnaker har vært medlem av Ringeriksregionen i flere år. Det er et velfungerende regionråd med god oppslutning fra de ulike kommunene som deltar i rådet. De viktigste oppgavene i Ringeriksregionen per i dag er samferdsel og næringsutvikling, og deres hovedprosjekt «Fremover sammen» som avsluttes i juni 2023. Regionrådet samarbeider tett med Universitet i Sør-ØstNorge (USN). Alle kommunene utenom Jevnaker vil gå inn i Buskerud fylke.

Fordeler

- Deler grense med Hadeland
- Samme bo- og arbeidsmarked som deler av Hadeland
- Tett samarbeid med universitetsmiljøet på Hønefoss
- Velfungerende regionråd
- Viktig region for Jevnaker

Ulemper

- Alle kommunene unntatt Jevnaker skal inn i Buskerud fylke
- Ringeriksregionen ønsker ikke de øvrige Hadelandskommunene inn i sitt IPR, men ønsker å samarbeide på enkeltsaker

Etter dialog med regionen er det ikke ønskelig med IPR-samarbeid mellom Ringerike og de øvrige Hadelandskommunene, men begge parter er positive til samarbeid på enkeltområder mellom regionene.

Gjøvikregionen

Gjøvikregionen består av de fem kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land og Søndre Land og har et innbyggertall på ca 71.000. Alle kommunene i Gjøvikregionen ligger i Innlandet fylke. Gjøvikregionen driftes mye på samme måte som Hadeland IPR med grunnlag i partnerskapsmodellen fra Innlandet fylkeskommune. Lunner har vedtatt å søke regionsamarbeid

med andre kommuner i Akershus (desember 2022) og har dermed signalisert at de ikke ønsker regionsamarbeid nord for Hadeland. Signalene fra Jevnaker går i samme retning. Gjøvikregionen har derfor ikke blitt vurdert som en mulig regionutvidelse for en samlet Hadelandsregion.

Hadelandskommunene fordeler seg på to eller tre naboregioner

Dersom de tre Hadelandskommunene ikke finner samme enten i eget IPR eller i en utvidet regiontilknytning, vil kommunene fordele seg på to eller tre naboregioner dersom de ikke velger å stå alene uten regiontilknytning opp mot fylkeskommunen. På arbeidsverkstedet i desember spurte vi også om fordeler og ulemper dersom de tre kommunene fordelte seg på to eller tre ulike regionråd.

Fordeler:

- Får rendyrket den enkelte kommune sitt behov inn i et IPR
- Sikrer relasjon / samarbeid med den fylkeskommunen kommunen er en del av
- Mulighet til å tenke helt nytt om samarbeidsformer
- Mulighet for å hente inn ulike ressurser til Hadeland.

Ulemper

- Merkevaren Hadeland svekkes. Kommunene vil bli enda mer «dratt» i ulike retninger.
- Risiko for at man ikke blir relevante noe sted. Blir for små enkeltvis til å ha en reell påvirkning.
- Kan gi kunstige grenser internt på Hadeland og skape avstand mellom kommunene
- Vanskelig å få til helhetlige satsninger på Hadeland

Flere poengterer at dersom dette skjer så må man ha et eget samarbeid på Hadeland for å kompensere for en del av ulempene som er beskrevet.

Kan Regionråd for Hadeland fungere som et bindeledd inn mot andre regioner?

På arbeidsverkstedet ble også dette scenariet satt opp. Det ble tolket på litt ulike måter, enten som at kommunen satt i hver sitt regionråd på vegne av alle Hadelandskommunene, eller at Regionråd for Hadeland opprettet et mer formalisert samarbeid med en naboregion.

Fordeler:

- Et felles IPR kan ha som oppgave å samordne aktiviteter og samarbeid inn mot en annen region
- Faste samarbeidsmøter med naboregioner med temaer hvor man har en felles interesse.
- Dersom Hadelandskommunene står samlet, vil de ha større påvirkning inn i større regioner

Ulemper:

- Kan bli krevende og skape mer byråkrati
- Krever ubetinget tillit mellom kommunene, men dette gjelder også i dag for eksempel i forhold til Osloregionen hvor Lunner representerer Hadeland inn i styret der.

4. Fremtidig samarbeid på Hadeland

Det er en rekke saker som kun er aktuelle for kommunene Jevnaker, Lunner og Gran. Det er derfor viktig å sikre et formalisert samarbeid på Hadeland for å ivareta disse oppgavene.

På Hadelandstinget i mai 2023 hvor de tre formannskapene var samlet, ble det gjennomført et arbeidsverksted. Gruppene skulle gå gjennom en rekke temaer / oppgaver som gjøres av regionrådet

i dag, som er gjort historisk eller som ble satt opp av regionrådets medlemmer i arbeidsverkstedet i desember 2022.

Basert på dette arbeidet kom det klart fram at disse temaene var det stor enighet om at man skal samarbeide om fremover:

- Programmet «Hadeland nært og naturlig»
- Møteplasser for politisk og administrativ ledelse
- Arrangere Hadelandstinget
- Kompetanse

Utover dette kom disse temaene med stor grad av enighet blant gruppene:

- Infrastruktur (vei, bane, kraftnett)
- Næringsutvikling

I tillegg bør man

- Jobbe for kommunene overfor stat og fylke
- Koordinerende rolle over naboregioner og andre samarbeidspartner

Tidligere har man vært enige om å samarbeide om klima / bærekraft. Dette har ikke vært noe enhetlig ønske i prosessen den siste perioden sett opp mot regionrådet.

En samarbeidsavtale kan beskrive hvilke områder alle kommunene er med på og hvilke områder hvor kun to av kommunene har interesser.

[Hva er konsekvensen om man ikke har et formelt samarbeid på Hadeland](#)

Det er viktig å poengtere at man uansett organisasjonsform trenger et samarbeid på Hadeland. Dersom man ikke har et organisert samarbeid har man ikke noe sted hvor det er et naturlig samlingspunkt for politisk og administrativ ledelse i de tre kommunene. Det er mange viktige temaer som berører kommunene på Hadeland, og vi vil stå sterkere om en kan enes om disse sakene overfor eksterne parter. Det er også viktig å koordinere innsatsen på spesifikke tema slik at man får mer kraft og kan få gjennomført ønskede mål som blir satt. En erfaring av at Jevnaker ikke er medlem av Hadeland IPR er at diskusjonene blir mer sak for sak og at man mister oversikt og felles vedtak. Det er flere tema hvor det er unaturlig å diskutere med kun Lunner og Gran i dagens IPR og hvor det er en ulempe for Jevnaker at de ikke er med i diskusjonen. Men samtidig har man ikke noe annet fora å diskutere det i, noe som oppleves som krevende.

Det er viktig å få på plass en struktur for samarbeid mellom de tre Hadelandskommunene. Samtidig er det også viktig å poengtere at det er noen områder som man mister dersom man velger å samarbeide i noe annet enn et IPR fremover:

- Fylkene legger opp til dialog med regionrådene. Fylkene har en plikt til å tilrettelegge for en kommune som ikke er en del av et regionråd, men det vil kreve en annen tilrettelegging, og muligheten for at man ikke får informasjon / blir tatt hensyn til er større enn om man er medlem i et regionråd og følger vanlig arbeidsflyt. Dette gjelder spesielt ved dannelse av det nye fylket Akershus hvor mange av rutinene / arbeidsmåtene ikke er satt opp ennå, og det vil mest sannsynlig ta tid før de kan håndtere unntak i tillegg på en god måte.
- I dag jobber de fleste kommuner både via regionråd og direkte fra egen kommune opp mot fylke og andre hvor det er viktige tema man ønsker å få løst. Dersom man ikke har et regionråd vil man miste en kanal inn til beslutningstakere på høyere nivå.

- Hadeland vil ikke ha en direkte-representasjon mot fylkene
- Hadeland vil ikke på fast basis ha møtende politikere og ansatte i administrasjonen fra fylkene. Det at de jevnlig får oppdatert informasjon om status på Hadeland og hvilke saker som er viktige her gjør at de har mer forståelse for problemstillingene og utfordringene som er relevante for Hadeland.
- Et IPR er et politisk samarbeid. Hvis man organiserer et formelt samarbeid på en annen måte vil politisk ledelse miste noe av styringen over samarbeidet (med unntak av kommunalt oppgavefelleskap, mer informasjon om dette i neste kapittel)
- Ingen koordinator fra Hadeland vil være tilstede når saker diskuteres i koordinator-gruppene i nye Akershus eller i Innlandet fylke. Her får man mye grunn-informasjon om hva som foregår innen samfunnsutvikling i de to fylkene og hvordan de ulike regionene håndterer utviklingen.
- Vil ikke ha plass i styret til Osloregionen, eller i koordinator-gruppen.

Det er en stor fordel hvis vi nå benytter muligheten til å lage et nytt Hadelands-samarbeid som rigges med en organisasjonsform og samarbeidsavtale som er tilpasset dagens og fremtidens utfordringer. Da vil vi ha et godt verktøy og en viktig møteplass som vil gjøre de tre Hadelandskommunene mer synlige, koordinerte og slagkraftige.

Mulige organisasjonsformer

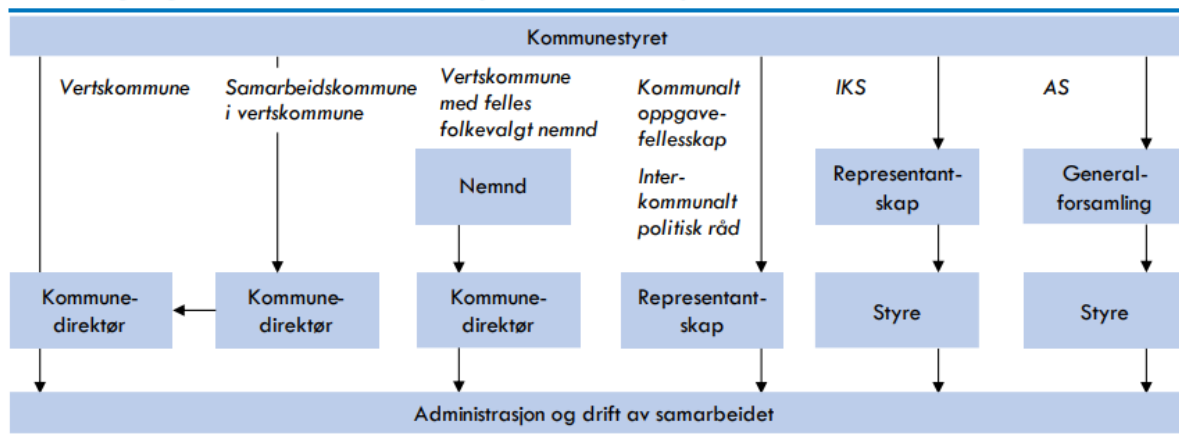
I vurderingen av ulike mulige organisasjonsformer for et fremtidig samarbeid på Hadeland har vi tatt utgangspunkt i innlegg fra Advokatkontoret Buttingsrud til regionrådet i mars 2022, samt rapport fra 2022 og innlegg fra Oslo Economics ved Svend Boye april 2023. Rapporten innlegget hans tok utgangspunkt i heter «Hvordan kommuner jobber for å få til velfungerende kommunale samarbeid» og er utarbeidet på oppdrag fra kommunal- og distriktsdepartementet med samarbeidspartnerne NIBR og førsteamanuensis Roald Hopsnes.

Utfra administrasjonen sitt syn er det disse organisasjonsformene som bør vurderes (i foretrukket rekkefølge):

- Interkommunalt politisk råd (IPR), regulert i kommuneloven
- Kommunalt oppgavefelleskap (KOF), regulert i kommuneloven
- Ideelt AS, regulert av aksjeloven
- Interkommunalt selskap (IKS), regulert i egen lov om Interkommunale selskap
- Samarbeide sak for sak

Oslo Economics har følgende oversikt over ulike mulige samarbeidsformer og viser avstanden fra kommunestyret til administrasjonen.

Sammenligning av avstand fra kommunestyret til administrasjonen i formaliserte samarbeid

Figur 1 Illustrasjon fra innlegg av Oslo Economics, rapport 2022.

Som man kan se av illustrasjonene er det kun Kommunalt oppgavefelleskap (KOF) og interkommunalt politisk råd (IPR) hvor representantskapet fungerer direkte mot administrasjonen. I IPR kan man sette opp et styre under representantskapet om man ønsker det, men man kan også holde en enkel organisering.

I både IKS og ideelt AS fungerer man via et styre og man har en noe lengre vei mellom politikken og administrasjonen. I begge formene styrer man via et styre og kommunestyrerepresentantene må «slå seg til ro med å drive profesjonell eierstyring, det vil si at de styrer gjennom valg av representanter som evner å følge opp virksomheten på en god måte...»⁶

Da vi opplever at det er et ønske om direkte politisk styring, mener vi at man bør vurdere enten IPR eller KOF som en fremtidig organisering for samarbeid på Hadeland.

Et kommunalt oppgavefelleskap er en ny, fleksibel og enkel organisering med hovedvekt på å gjennomføre oppgaver som flere kommuner har blitt enige om. Det brukes for eksempel til sykehjemstjenester, IKT og HR tjenester i andre kommuner. Et KOF kan være både en del av en kommune eller et selvstendig rettssubjekt⁷. I forhold til et VKS har KOF en lengre avstand til enkeltkommunen og administrasjonen, ettersom man ikke ligger under kommunedirektøren. KOF er særlig egnet til for samarbeid der deltakerkommunene ønsker likere representasjon enn i et VKS og hvor det ikke er for mange deltakere.

Selv om KOF har en tettere styring fra politikken enn andre organisasjonsformer, er det IPR som utpeker seg fra Oslo Economics sin side for å være den mest passende formen dersom det dreier seg om politisk samarbeid.

⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/6ac0822eeba34249b26bc0f414b61bb6/endelig-rapport.-hvordan-kommuner-jobber-for-a-fa-til-velfungeren-l167323.pdf>

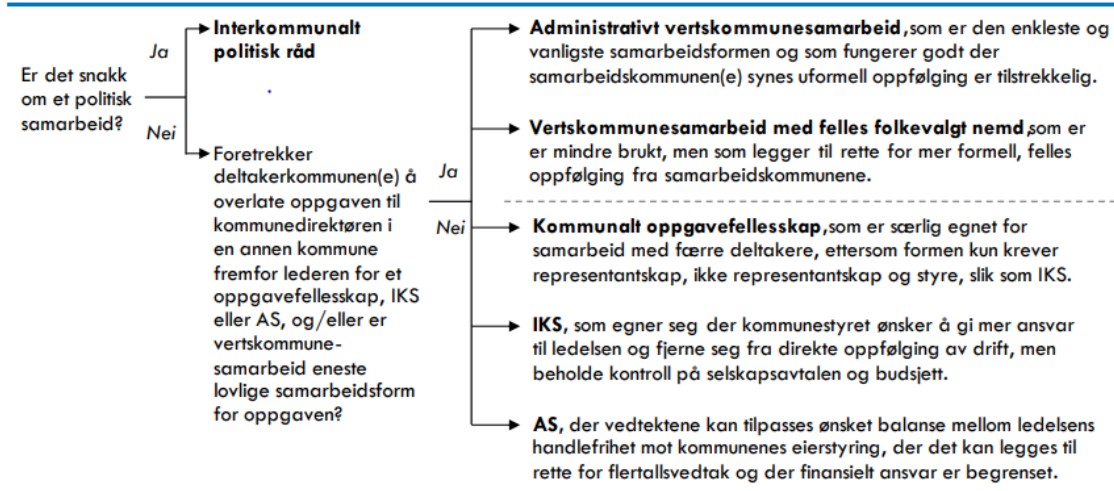
⁷ <https://www.samfunnsbedriftene.no/artikkel/hva-er-forskjellen-pa-iks-og-kommunalt-oppgavefelleskap>

Oppsummering

I figuren oppsummerer vi hvilke samarbeidsformer som er mest aktuelle å vurdere, avhengig av oppgaven som skal løses, deltakerne i samarbeidet og deres ønsker:

Valg av samarbeidsform avhengig av oppgaven det skal samarbeides om, deltakerne og deres ønsker

Kilde: Oslo Economics. I tillegg til disse samarbeidsformene er samvirke og avtalefestede, ikke formaliserte samarbeid aktuelle former.

Figur 2 Fra rapport av Oslo Economics, 2022.

Interkommunale politiske råd (IPR) er en nyere modell i kommuneloven og med overgangsordning til høsten 2023 er det nå mange tidligere regionråd som er omdannet til IPR. IPR skal ikke brukes til tjenesteproduksjon og er først og fremst et verktøy for organisering av politisk samarbeid. Alle oppgavene som kom frem på gruppearbeid på Hadelandstinget, og som har vært diskutert at Hadelandskommunene skal samarbeide videre om – uavhengig av utvidet regiontilknytning – passer inn i en IPR-form.

Kommunene på Hadeland kan også velge å samarbeide fra sak til sak, men vi har liten tro på at dette vil fungere i praksis. Det ble også poengtert på Hadelandstinget via gruppeoppgavene at det er ønskelig at man sikrer at det finnes felles møteplass for politisk ledelse fremover.

Finansiering

For å få effekt av et Hadelands-samarbeid er det viktig at det er nok ressurser til at man faktisk kan få gjennomført oppgavene som det er ønskelig at man skal løse.

Dagens regionråd finansieres ved bidrag fra kommunene, partnerskapsmidler fra Innlandet fylkeskommune og prosjektstøtte fra Viken fylkeskommune. Dersom man bruker IPR som organisasjonsform for det nye samarbeidet på Hadeland er det sannsynlig at man kunne opprettholde denne finansieringen i en begrenset periode frem til Gran har endelig bestemt seg for fylkestilhørighet. Vi antar også at det er mulig med samme type finansiering om man skulle velge et kommunalt oppgavefelleskap (mer fokus på oppgaver enn politisk styring).

Regionrådet mottok brev fra Innlandet fylkeskommune om dette i 25. april 2023:

Innlandet fylkeskommune er klar over at det pågår prosesser på Hadeland for å finne gode løsninger for videre regionalt samarbeid. For fylkeskommunen er det viktig å støtte Gran kommune og region Hadeland sitt arbeid med denne prosessen. I en overgangsperiode vil derfor Innlandet fylkeskommune ha som intensjon å bidra økonomisk gjennom å tildele partnerskapsmidler i tråd med ny partnerskapsavtale for neste valgperiode, mens kommunene på Hadeland arbeider med å finne fremtidige bærekraftige samarbeidsløsninger.

Dersom kommunene ønsker å motta disse partnerskapsmidlene kreves det at kommunene stiller opp med 1 mnok.

Regionrådet har i dag fond som vi anslår er på 850.000,- ved utgangen av 2023.

Vi antar at Akershus fylke vil ha samme ordning som Viken fylke, det vil si at man kan søke om prosjektmidler. Dette vet vi ikke sikkert før i 2024 og vi vet heller ikke hvilke størrelser man kan søke om.

Dersom man ønsker å få gjennomført oppgavene som er beskrevet i [kapittel 4](#) må man både ha en koordinator / daglig leder på plass og prosjektleder for Hadeland nært og naturlig som et minimum. Dagens forpliktelser overfor ansatte i Regionrådet gjelder daglig leder og rådgiver i 30% stilling. De to andre ansatte er enten leid inn via Gran kommune eller ansatt i et 1-årig engasjement som går ut desember 2023.

Mulig finansiering for årene 2024 og 2025 er satt opp nedenfor med både total-tall og hvordan det kan fordeles mellom drift av regionråd og programmet HNN. Vi har tatt utgangspunkt i handlingsplan for 2023 og budsjett for Hadeland nært og naturlig inneværende år, samt at alle tre Hadelandskommunene er med. Det er lagt inn noe lavere sum på Jevnaker på regionråd gitt at det er mulig de ikke ønsker å være med på arbeid innen næringsutvikling hvor de har et utstrakt samarbeid med Ringerike. Det er tatt høyde for minimum 50% prosjektleder for HNN i fordelingen slik at arbeidet kan drives fremover.

Finansiering totalt	Totalt	<i>IPR / Hadeland Utv</i>	<i>HNN</i>
Tilskudd fra Innlandet fylkeskommune	1 250 000	1 000 000	250 000
Prosjektmidler fra Viken/Akershus fylkeskommune	400 000	-	400 000
Kommunal finansiering	1 350 000	750 000	600 000
Bruk av fondsmidler - fond fordelt på 2024 og 2025	425 000	225 000	200 000
Finansiering inkl. bruk av fond	3 425 000	1 975 000	1 450 000
Fordeling kommunene			
Gran	500 000	300 000	200 000
Lunner	500 000	300 000	200 000
Jevnaker	350 000	150 000	200 000

Nedenfor vises oversikt for å drifte et Hadelands-samarbeid med Hadelandstinget uten prosjekter. Dersom man fortsatt skal være ansatt i Gran kommune vil det være reduserte kostnader til regnskap og andre støttefunksjoner. Dette er kun lagt inn for å få en oversikt over hvilket spillerom man har når det gjelder mulig finansiering.

I dagens utgifter til regionrådet ligger det kostnader på ca 400.000,- til Stor-Oslo nord, næringsbarometer og lign. Det bør diskuteres om dette bør tas ut og betales direkte av den enkelte kommunen dette gjelder. Disse kostnadene er det ikke tatt høyde for nedenfor.

BUDSJETT	2024 inkl prosjekter
KOSTNADER Drift av Hadeland-samarbeid inkl Hadelandsting	
Lønnskostnader daglig leder 90% og rådgiver 30%	1 300 000
Husleie 2 kontorplasser + kontorhotell HH	80 000
Felleskostnader Hadelandshagen	15 000
Administrative kostnader	90 000
Møtefasilitering (inkludert Hadelandstinget)	120 000
Kjøp av bistand til regnskap ol, andre utgifter	100 000
Totalt driftskostnader	1 705 000

Man kan også se på en modell, eventuelt en kombinasjon med organiseringen over, hvor man bruker en større del av ressursene som finnes i kommunene, slik mange andre regionråd gjør. Ofte er det kun ansatt en koordinator, og prosjektarbeid gjøres i et felleskap av de ulike kommunenes ressurser. Samarbeidsavtale og et endelig oppsett her bør drøftes utover høsten 2023 dersom man vedtar at man ønsker et IPR for Hadelandsregionen.

5. Kostnader ved utvidet regiontilknytning

Dersom man ønsker å gå inn i en større region må man mest sannsynlig forholde seg til de løsningene som de har valgt for finansiering av sitt regionråd.

Kostnader med de ulike naboregionene – fullverdig medlem

Gardermoregionen har en kostnad på 25,- per innbygger per år. Dette vil føre til en årlig kostnad på hhv 227.000,- for Lunner, 172.000,- for Jevnaker og 340.000,- for Gran.

Ringeriksregionen fordeler kostnader basert på en fordelingsnøkkel avhengig av folketall i kommunen. Jevnaker betaler i dag ca 230.000,- for å være deltaker der. Som et eksempel ville det vært litt dyrere for Lunner å delta enn Jevnaker, mens for Gran ville det kostet ca 575.000,-

Gjøvikregionen har en slik formulering i sin samarbeidsavtale «*Interkommunalt politisk råds/Gjøvikregionen utviklings virksomhet finansieres i tråd med vedtatt finansieringsnøkkel, der driftsutgiftene fordeles på kommunene med 50 % lik andel og 50 % basert på folketall i kommunene pr. 1. juli.*». Til sammenligning hadde Vestre Toten (ca 13.000 innbyggere) en kostnad på ca 900.000,- til Gjøvikregionen i 2022. Dette inkluderer både drift av IPR, men også en rekke felles-satsninger i Gjøvikregionen Utvikling. Det er mulig å diskutere med Gjøvik innen hvilke områder man ønsker å gå inn på og ikke, noe som vil få konsekvenser for den årlige kostnaden.

Kostnader med de ulike naboregionene – observatør

Erfaring fra Lunner med å være observatør i **Gardermoregionen** i 2022 og hittil i 2023 er at det er minimale kostnader forbundet med dette. **Gjøvikregionen** anslår kostnad med å være observatør der til maks 50.000,- per år og da ift kostnader med å gjennomføre møter.

6. Anbefaling for samarbeid på Hadeland fra 2024

Uavhengig av hva som skjer med utvidet regiontilknytning for kommunene på Hadeland må det være samarbeid om Hadeland-spesifikke saker. Utfra arbeidet som har vært gjort over flere år og som har vært intensivert det siste halvåret, mener administrasjonen det er viktig at de tre Hadelandskommunene samler seg i en felles organisasjon og at IPR er den beste organiseringen. I forlengelsen av dette bør man utover høsten 2023 arbeide med en samarbeidsavtale som reflekterer dagens situasjon og hvordan man ønsker at et slikt nytt samarbeid på Hadeland skal gjennomføres.

Dersom man får til en ønsket regionutvidelse mener administrasjonen det er viktig at Hadelandskommunene enten er medlemmer eller observatører i den samme utvidede regionen.

Dersom det ikke er mulig å få en ønsket regionutvidelse, mener vi det er enda større grunn til at de tre Hadelandskommunene samler seg i et IPR, slik at de i tillegg til Hadeland-spesifikke saker kan bruke dette IPR-et til å ha tett og god dialog med begge fylkene, men spesielt nye Akershus fylke for å sikre at Lunner og Jevnaker blir synlige og relevante ved formingen av det nye fylket.

I Regionrådsmøtet i juni 2023 er det tre saker som tar for seg disse temaene:

- Hadelandserklæringen
- Nytt samarbeid på Hadeland fra 1/1-2024
- Utvidet regiontilknytning